

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water & Maritime

Aan: Deelnemers bewonersavond
Van: Royal HaskoningDHV
Datum: 1 oktober 2024
Kopie: Gemeente Nijmegen
Ons kenmerk: BK2113-RHD-ME-0001
Classificatie: Projectgerelateerd
Gecontroleerd door: Royal HaskoningDHV

Onderwerp: Bewonersavond Grondwateroverlast Hees

Deelnemers: Bewoners, gemeente Nijmegen, RHDHV
Locatie: 't Sfeerhuys, Looimolenweg 15, Nijmegen
Datum: 1 oktober, vanaf 19:30
Aantal aanwezigen: circa 60

Opening en doel van de avond

De gespreksleiding was in handen van Raymond Reesink. Raymond heette iedereen van harte welkom waarna het doel en de agenda van de avond is toegelicht: Het doel van de avond is tweeledig:

- In gezamenlijkheid met de bewoners tot overeenstemming komen over het onderzoek en vervolgproces van de grondwaterproblematiek tussen de gemeente, bewoners en onderzoekers.
- Het delen en ophalen van aandachtspunten en aanvullingen voor het onderzoek en vervolgproces.

Door de bewoners is aangegeven dat bij een aantal bewoners de uitnodigingsbrief niet is aangekomen. De gemeente geeft aan dat er waarschijnlijk iets mis is gegaan met de post, want naar alle bewoners die een melding hebben gedaan is een brief uitgegaan met de aankondiging van de bewonersavond.

Toelichting wethouder

In een gesprek tussen Raymond en de wethouder (Cilia Daemen) is teruggekeken naar het moment van eerste meldingen van grondwater in kelders en souterrains (kerst 2023), vragen die in de raad naar voren zijn gekomen, bezoek van de wethouder bij bewoners en de beslissing van de gemeente om onderzoek in te stellen. De inzet van de gemeente voor de onderzoeksopdracht is om een onafhankelijk beeld te verkrijgen van zowel de oorzaak van de problemen, als mogelijke oplossingen en verantwoordelijkheden. Voor de formulering van de onderzoeksvraag is zorgvuldig rekening gehouden met aangeleverde informatie van de bewoners (zoals de onderzoeksvragen die door de bewoners zijn opgesteld, de brief van de bewoners aan de gemeenteraad en de 'Data-analyse wateroverlast Hees' van 16 juli 2024).

Toelichting van Royal HaskoningDHV

Royal HaskoningDHV (RHDHV) heeft vervolgens een presentatie gegeven over de opzet van het onderzoek en achtergrondinformatie over mogelijke oorzaken en verantwoordelijkheden. Deze presentatie is afzonderlijk meegestuurd bij het verslag. De onderzoeksopdracht is als volgt:

- Breng de oorzaken van de grondwateroverlast in Nijmegen-West in beeld.
- Geef inzicht in de landelijke wet- en regelgeving voor grondwateroverlast.
- Formuleer input voor het grondwaterbeleid van de gemeente Nijmegen in relatie tot de wettelijke grondwaterzorgplicht.

- Breng mogelijke oplossingsrichtingen in beeld en geef aan bij wie de verantwoordelijkheid ten aanzien van deze oplossingen ligt.

Het onderzoek zal voornamelijk bestaan uit een technisch-inhoudelijk deel (grondwatersysteemanalyse) en een beleidsmatig deel (wet- en regelgeving). Met het technisch-inhoudelijk deel wordt beter inzicht verkregen in het gedrag (fluctuatie) van de grondwaterstand en worden mogelijke oorzaken van fluctuaties in beeld gebracht. Met het in beeld brengen van de oorzaken komen ook de mogelijke oplossingsrichtingen in beeld. Met het beleidsmatig deel komen taken en verantwoordelijkheden in beeld die behoren bij mogelijke oplossingen.

Vragen en opmerkingen bewoners

Na de toelichting van RHDHV zijn vragen en zorgpunten door bewoners benoemd en gesteld aan RHDHV en gemeente. Deze zijn plenair besproken.

Vraag: In hoeverre speelt de verhoogde waterstand van het Maas-Waal kanaal een rol in de problematiek?

Beantwoording/ toelichting: Het kanaal (in beheer bij Rijkswaterstaat) speelt een rol in de regionale waterhuishouding en kan daarmee dus ook een rol spelen in de grondwaterproblematiek. RHDHV neemt het effect van het peil van het Maas-Waal kanaal (het niveau is gelijk aan het Maas-peil stroomopwaarts) mee in de analyse en het onderzoek. Hierbij zal ook de peilverhoging in het verleden worden meegenomen.

Vraag: Kan er niet eerst gekeken worden naar oplossingen, zodat de actuele problemen waar mensen mee worden geconfronteerd eerst opgelost worden?

Beantwoording/ toelichting: Het voorstellen van mogelijke oplossingen en bij wie de verantwoordelijkheid voor die oplossing ligt, behoort tot het onderzoek. Het is belangrijk om eerst zicht te hebben op de mogelijke oorzaken en de verantwoordelijkheden voordat oplossingsrichtingen in beeld komen.

Kleinschalige oplossingen die bewoners zelf op hun perceel kunnen uitvoeren, kunnen tijdelijk helpen of verlichting van de problemen geven. Bijvoorbeeld een pompje in de kelder dat water afvoert. Het afgepompte water mag tijdelijk op de riolering worden geloosd. Afgezien van de Jerusalembuurt, ligt er in de wijk een gemengd rioolstelsel. Alle rioolputten voeren dus af via de riolering en zorgen dus niet voor een hogere grondwaterstand. Het waterdicht maken van de kelder is een andere oplossingsrichting.

Vraag: Kan de gemeente de verdwenen grondwateronttrekkingen (papierfabriek, drinkwaterwinning) compenseren door zelf grondwater op te pompen en af te voeren?

Beantwoording/ toelichting: De provincie is regionaal grondwaterbeheerder en verantwoordelijk voor de vergunningen van grotere grondwateronttrekkingen. Het onderzoek zal uitwijzen of hier een mogelijke oplossing ligt.

Vraag: Kan er beleid gemaakt worden voor acceptabele grondwaterstanden of gestuurd worden met grondwaterstanden?

Beantwoording/ toelichting: Het grootste deel van de wijk beschikt niet over oppervlaktewater. Hierdoor kan de grondwaterstand niet eenvoudig gestuurd worden met watergangen of gemalen. De gemeente beschikt daardoor nu niet over mogelijkheden om de grondwaterstand te verlagen. Tot de opdracht aan RHDHV behoort ook de advisering over nieuw grondwaterbeleid

Vraag: Kan het waterpeil van het peilgebied aan de westkant van de wijk verlaagd worden tot 7.30 m + NAP, binnen de regels van de legger? Volgens de legger heeft het peilgebied een hoogte van 7.60 m + NAP, maar wordt deze momenteel gehanteerd op 7.80 m + NAP.

Beantwoording/ toelichting: Het peilbeheer behoort tot de taken van het waterschap. De gemeente zal dit daarom gaan vragen/voorstellen aan het waterschap.

Vraag: Kunnen er geen nieuwe watergangen worden aangelegd of bestaande vijvers of oppervlaktewater op bestaande watergangen worden aangesloten, zodat er meer gestuurd kan worden op het grondwaterpeil?

Beantwoording/ toelichting: De gemeente heeft aangegeven dat dit in afstemming met het waterschap moet gebeuren en dat dit onderdeel is van mogelijke oplossingsrichtingen in het onderzoek.

Vraag: Kan de duiker bij de Energieweg/Wolfkuilseweg vergroot of dieper gelegd worden voor betere afwatering? Een duiker is een ondergrondse buis bijvoorbeeld onder een weg door, die de ene watergang met de andere verbindt.

Beantwoording/ toelichting: Dit voorstel zal worden meegenomen in het onderzoek.

Vraag: Wordt er ook gekeken naar het afkoppelbeleid van de gemeente en of de gemeente zich aan de gemeentelijke grondwaterzorgplicht gehouden heeft?

Beantwoording/ toelichting: Het gemeentelijk beleid en de vraag in hoeverre de gemeente voldoet aan haar grondwaterzorgplicht maakt deel uit van het onderzoek. Hierbij wordt ook gekeken naar het gegeven dat meerdere partijen taken en verantwoordelijkheden hebben in het waterbeheer, inclusief perceeleigenaren.

Vraag: Kan er minder afgekoppeld worden in afwachting van het onderzoek, zodat dit de situatie niet verslechtert?

Beantwoording/ toelichting: Grotere projecten, zoals het stationsgebied en projecten die al zijn aanbesteed kunnen niet meer stopgezet worden. Wel kan de gemeente nieuwe afkoppelprojecten en -campagnes voor zover dat mogelijk is tijdelijk stopzetten totdat het onderzoek afgerond is.

Vraag: Kan de gemeentelijke subsidie voor duurzame en levensbestendige woningen uitgebreid worden met maatregelen tegen grondwateroverlast, zoals waterdichte funderingen?

Beantwoording/ toelichting: Dit voorstel zal door de gemeente worden verkend en overwogen.

Vraag: Kan er op landelijke schaal worden samengewerkt met andere gemeenten om de grondwaterproblematiek aan te pakken?

Beantwoording/ toelichting: Dit voorstel is gedaan om gezamenlijk het probleem bij de landelijke overheid of waterschappen onder de aandacht te brengen. Naschrift gemeente: In grote delen van Nederland spelen nu problemen met hoge grondwaterstanden. Er worden landelijke bijeenkomsten georganiseerd, waar de gemeente aan deelneemt en er wordt contact gelegd met andere gemeenten.

Vraag: Als bewoners nu maatregelen treffen om overlast te verminderen, kan er coulance gegeven worden voor het geval dat de gemeente verantwoordelijk blijkt te zijn?

Beantwoording/ toelichting: De gemeente heeft aangegeven dat bewoners er rekening mee moeten houden dat zij zelf aan zet zijn om hun kelders waterdicht te maken. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de gemeente 100% verantwoordelijk is voor de grondwateroverlast die de

bewoners nu ervaren, dan overweegt de gemeente een vergoeding voor de bewoners die nu bekend zijn en zich gemeld hebben. Als dat het geval is, wordt dit verder uitgewerkt.

Vraag: Kan de gemeente niet sneller terugkoppelen over maatregelen en/of tussenresultaten?

Beantwoording/ toelichting: Tussenresultaten zullen besproken worden met de klankbordgroep.

Vraag: Wordt in het onderzoek ook gekeken naar maatregelen die inwoners kunnen nemen op eigen terrein?

Beantwoording/toelichting: Het onderzoek beschrijft de verantwoordelijkheden en mogelijke oplossingsrichtingen voor de verschillende partijen, dus ook voor de perceeleeigenaar. Voor concrete adviezen voor maatregelen aan de woning, verwijst de gemeente naar de Vereniging Eigen Huis.

Vraag: Wat houdt de loketfunctie van de gemeente in en hoe kan deze verbeterd worden? Bewoners hebben behoefte aan hulp bij kortetermijnmaatregelen en een actievare loketfunctie.

Beantwoording/ toelichting: De gemeente heeft aangegeven dat ze de loketfunctie kunnen versterken via een Q&A op de website en informatie op mijnwijkplan.nl.

Vraag: Niet alle inwoners zijn betrokken en de verwachting is dat veel mensen zelf het wiel aan het uitvinden zijn. Kan de gemeente hier een rol in vervullen?

Beantwoording/toelichting: Naschrift van de gemeente: de gemeente stelt een omgevingsmanager aan om alle betreffende bewoners zo goed mogelijk te betrekken.

Vraag: Kunnen de bewoners van de gemeente verwachten dat de gemeente acteert op haar verantwoordelijkheden?

Beantwoording/ toelichting: Bewoners kunnen verwachten dat de gemeente verantwoordelijkheid oppakt om binnen de verantwoordelijkheid van de gemeente doelmatige maatregelen te treffen of deze aan te kaarten bij de verantwoordelijke instantie.

Afspraken/ actiepunten

- Het effect van het Maas-Waal kanaal wordt meegenomen in het onderzoek.
- De actualisatie van het gemeentelijke beleid in relatie tot de wettelijke grondwaterzorgplicht wordt meegenomen in het onderzoek.
- De gemeente neemt contact op met het waterschap om de mogelijke verlaging van het waterpeil in het peilgebied aan de westkant van de wijk (direct ten oosten van het Maas-Waalkanaal) te bespreken.
- Er worden tijdens het onderzoek geen nieuwe publiciteitscampagnes gestart en subsidies in het gebied toegekend voor het afkoppelen van regenwater.
- De gemeente zal zorgen voor een presentatie van de GGD over gezondheidsinformatie met betrekking tot vochtproblemen.
- Er wordt een klankbordgroep opgericht die betrokken zal worden bij het onderzoek.
- De gemeente zal een Q&A opstellen met veel gestelde vragen en antwoorden op de website.
- De gemeente verkent de mogelijkheden om het waterdicht maken van kelders onder de subsidie voor klimaatbestendige particuliere projecten kan vallen.

Toelichting vervolgproces

De bewonersavond eindigde met een toelichting vanuit de gemeente over het vervolgproces. Een klankbordgroep wordt opgezet voor een verbeterde communicatie en blijvende terugkoppeling vanuit de bewoners. Een overzicht van de planning is als volgt:

- Oktober '24: Analyse van de meetgegevens en historie
- November '24: Toepassen tijdreeksanalyse + grondwatermodel
- Eind november '24: Effecten van ingrepen berekenen
- 1^e helft december '24: Concept-resultaten
- Januari '25: Oplevering concept-rapport en bewonersavond